

TURİZM EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN MESLEĞE YÖNELME FAKTÖRLERİ, İSTİHDAM GÖRÜŞLERİ VE KARIYER BEKLENTİLERİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

*A RESEARCH ON THE LEADING FACTORS TOWARDS TOURISM PROFESSION, EMPLOYMENT
OPINIONS AND CAREER EXPECTATIONS OF TOURISM STUDENTS*

Yakup ÖZTÜRK¹

Öz

Emek yoğun bir sektör olan turizmde müşteri memnuniyetinin sağlanabilmesi için kalifiye işgücü yetiştirmek ve eğitilmiş işgücünün istihdamı büyük önem arz etmektedir. Ancak turizm sektöründe yapılan araştırmalar, turizm eğitimi alan öğrencilerin önemli bir kısmının mezuniyetlerinin ardından turizm sektöründe çalışmadıklarına işaret etmektedir. Bu çalışmanın amacı, turizm eğitimi alan öğrencilerin turizm mesleğine yönelme faktörleri ile turizm sektöründeki istihdam ile ilgili görüşleri ve kariyer beklentilerini ortaya koymaktır. Araştırmanın evrenini 2019-2020 akademik yılında, Çankırı Karatekin Üniversitesi Ilgaz Turizm Ve Otelcilik Yüksekokulu ile Meslek Yüksekokulu Turizm ve Otel İşletmeciliği programında kayıtlı öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırma sonucuna göre, öğrencilerin turizmde meslek sahibi olmaya yönelme algıları (kendi işini kurma, sosyal olanaklar ve eğitim ve öğretim boyutları) cinsiyet ve daha önce turizm eğitimi alıp almamış olmalarına göre farklılık göstermektedir. Ayrıca katılımcıların turizm sektöründe istihdam algıları (toplumun turizmde istihdam algısı boyutunda) ve kariyer beklentileri kayıtlı oldukları programı tercih değişkenlerine göre farklılaşmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Turizm Eğitimi, Turizmde İstihdam, Turizm Sektöründe Kariyer.*

Abstract

In order to ensure customer satisfaction in tourism, which is a labor-intensive sector, it is important to train qualified workforce and employ trained workforce. However, research in the tourism sector indicates that a significant proportion of the students who study tourism do not work in the tourism sector. The aim of this study is to reveal the factors of orientation towards the tourism profession of the students who have received tourism education, their views on employment in the tourism sector and their career expectations. In the academic year 2019-2020, students enrolled in Çankırı Karatekin University Ilgaz School of Tourism and Hotel Management and Vocational School of Tourism and hotel management program constitute the core of the research. As a result of the study, a significant difference has been found between the perceptions of students towards self-employment in tourism (starting their own business, social opportunities and education and training dimensions) and variables of gender and having previously studied tourism. Furthermore there is a significant difference of students' perceptions of employment and career prospects between those who preferred the department voluntarily and involuntarily.

Keywords: *Tourism Education, Employment in Tourism. Career in Tourism Sector.*

1. Dr. Öğr. Üyesi, Çankırı Karatekin Üniversitesi,
yakupozturk@karatekin.edu.tr,
<https://orcid.org/0000-0003-1495-9979>

Makale Türü **Article Type**
Araştırma Makalesi Research Article

Başvuru Tarihi/Apply Date
24.06.2020

Yayına Kabul Tarihi/Acceptance Date
03.11.2020

DOI
10.20875/makusobed.757290

Bu makaleye atıf yapmak için:

Öztürk, Y. (2021). Turizm eğitimi alan öğrencilerin mesleğe yönelme faktörleri, istihdam görüşleri ve kariyer beklentilerine yönelik bir araştırma. *MAKU SOBED*, (33), 82-96. <https://doi.org/10.20875/makusobed.757290>

EXTENDED SUMMARY

Background

Tourism education is one of the educational areas, but it is a type of education that is applied to meet the expectations of the sector in terms of Tourism. It is possible to express the concept of education in the field of tourism as “education system that aims to train students in the quality desired by the tourism sector and to transfer the information that has been the subject of tourism to the students” (Mısırlı, 2002, p. 41). The tourism sector, where competition conditions are very intense in the national and international arena, is a sector in which human power is essential. However, according to World Tourism Organization reports, despite the increase in the number of tourism graduates, it is noteworthy that the uneducated workforce is employed in the tourism sector among the problems faced by developing countries in terms of tourism employment (Cömert, 2014, p. 51). Research conducted in the tourism sector shows that the employees in the sector are mainly composed of people who have not received tourism education (Ünlüönen and Boylu, 2005, p. 25). Although one of the most important components of tourism, which is a labor-intensive industry, is the educated and qualified workforce that produces and delivers the service, the working conditions of the tourism industry cause students who receive tourism education to have a negative attitude towards the sector (Türker et al., 2016, p. 313).

When it is considered that they are potential representatives of the sector and that they are likely to be employed, it is important to determine the thoughts of the students in the education process of the students (Atay and Yıldırım, 2008, p. 7). The studies point to some factors underlying the orientation of students who have studied tourism to different fields of study after graduation. It is emphasized that this negative situation arising in the studies on career choice is largely due to the perception that the tourism profession has low social reputation (Seymen, Bolat, Bolat, and Kinter, 2017). As the reasons for the low perception of this reputation; low wages, long working hours, tiring and irregular, insufficient job security and security and high employment turnover, not giving the necessary attention to education, etc. (Pelit and Öztürk, 2010; Avcı, 2011; Türker et al., 2016; Akış Roney and Öztin, 2007).

Purpose

This study, in which the students who take tourism education, are interested in the tourism profession and their perspectives on making a career in the sector, will make an important contribution to the literature. For the purposes of the study, the relationship between gender, the type of program they are enrolled in and the preferences of the participants and their views on employment in the tourism sector and their career prospects were examined. In addition, the relationship between gender, background of tourism education and family employment in tourism and perceptions of orientation to become a profession in tourism was examined.

Methodology

The universe of the research consists of undergraduate and associate degree tourism students at Çankırı Karatekin University. In the research, a questionnaire, one of the quantitative data collection techniques, was used to collect primary data. The questionnaire used consists of three parts. The first part of the questionnaire is to define demographic features such as gender, education level, previous tourism education, tourism internship, the presence of employees in the family tourism sector and the preference status of the registered program. In the second part, the scale consisting of 30 expressions and 8 factors, which was created by scanning the previous article of Sarıışık (2007), was used to determine the factors leading the students who received tourism education to have a profession in the tourism sector. In the third part, a scale consisting of 22 expressions and 6 factors developed by Aymanıkuy and Aymanıkuy (2013) for determining the employment and career expectations of students in the tourism sector was used. The research scales were prepared in five-point Likert type (1=Strongly Disagree, 2=Disagree, 3=Neither agree nor disagree, 4=Agree, and 5=Strongly Agree). The data obtained from the questionnaires were evaluated with the IBM SPSS program. Descriptive statistics, Independent Samples T Test and One-Way ANOVA correlation analysis were used to analyze the data.

Results and Conclusions

As a result of this research, it was determined that the students' orientation towards the tourism sector was to know different cultures and people ($\bar{x}=4.18$); to travel further ($\bar{x}=4.07$); and to wish to see new and different places ($\bar{x}=4.06$). The statement that has the least impact on the students' orientation towards the tourism sector is that their family has a job related to tourism ($\bar{x}=2.67$). When the opinions of the tourism students about employment in the tourism sector and their career expectations are examined, the view that working in the tourism sector is enjoyable and fun is the expression of the highest average value ($\bar{x} = 4.02$). The opinion ($\bar{x} = 4.02$) that it is easier to study in the tourism sector by getting tourism education at the undergraduate / associate level attracts attention. Working hours are regular in the tourism sector, the expression with the lowest average value ($\bar{x} = 2.60$). This result, which shows that students' perceptions about working conditions in the sector are negative, is in line with the results of other studies in the literature (Türker et al., 2016; Kuşluyan and Kuşluyan, 2000).

The results of this research show that social status and wages are important factors that motivate students to work in the tourism sector (Zubaidah et al., 2016, Lu and Adler 2009; Sarıışık, 2007) coincide with the results of previous research. This situation indicates a merit-based application requirement in terms of employment, promotion and wage in the sector. Employers should implement an appropriate wage system to prevent well-educated employees from leaving the industry and moving to different fields. This study was limited only to students who were considered candidates for the profession. For future studies on this subject, it may be useful to carry out studies for those who are currently employed in the tourism sector and managers. Investigating the differences and similarities between the graduates who are employed in the sector and the students who continue their education can make important contributions to the literature.

1. GİRİŞ

Eğitim, genel olarak bireyin yaşadığı toplumda yeteneğini, tutumlarını ve olumlu değerlerdeki diğer davranış biçimlerini geliştirdiği süreçler toplamı (Tezcan, 1996, s. 3) olarak tanımlanmaktadır. Turizm eğitimi ise, sürdürülebilir turizm için toplumda turizm bilincinin geliştirildiği, turiste yönelik hiçbir ayırım yapmaksızın eşit hizmet sunumu anlayışının aşılandığı, turizmin sağladığı uzun dönemli getiriler dikkate alınarak saygıya ve misafirperverliğe endeksli bir davranış düzenini yerleştirmektir (Olalı, 1982, s. 264).

Türkiye'de mesleki turizm eğitim ve öğretimi yaygın ve örgün olmak üzere iki farklı şekilde yapılmaktadır. Örgün turizm eğitimi ve öğretimi; orta öğretim ve yükseköğretim düzeyinde kurumlarca yapılırken, yaygın turizm eğitimi çeşitli kuruluşların açtıkları kurslar tarafından yürütülmektedir (Boylu ve Ünlüöner, 2005). Yükseköğretim kurumlarında verilen eğitim ön lisans, lisans ve lisansüstü eğitim olarak üç gruba ayrılmaktadır. Bu bilgilerden hareketle gelecek yıllarda turizm endüstrisinin iş gücü potansiyelini oluşturan üniversite öğrencilerinin turizm endüstrisindeki çalışma isteklerinin ve kariyer planlamalarının belirlenmesi önem arz etmektedir.

Emek yoğun nitelikteki yapısı, üretim ve tüketimin eş zamanlı olması, misafir ve çalışanlar arasındaki etkileşimin yoğun olmasından dolayı turizm sektöründe, yetenekli, hevesli ve kararlı bir iş gücünün istihdamı sektördeki firmaların başarısı için hayati öneme sahiptir (Kuşluvan ve Kuşluvan, 2000). Sektörde yer alan firmalar ve destinasyonlar arasındaki uluslararası rekabetin artması rekabet avantajı elde etmede kalifiye çalışanların istihdamını gerektirirken, çalışanların nitelikleri bu rekabet avantajının sürdürülebilirliğinin belirleyicisi olacaktır (Richardson, 2009, s. 382). Bu nedenle, rakiplerden daha üstün hizmet sunumu ve kaliteli bir turizm anlayışı için, turizm eğitimi ve öğretimi almış bireylerin sektörde çalışması zorunludur (Ünlüöner, 2000, s. 218). Ancak, artan işletme sayısı ile birlikte turizm sektörü nitelikli personelin istihdam sürekliliğinin sağlanması sorunu ile karşı karşıya kalmıştır. Dünya Turizm Örgütü raporlarına göre, turizm mezunlarının sayısındaki artışa rağmen gelişmekte olan ülkelerin turizm istihdamı açısından karşılaştıkları sorunlar arasında, eğitimsiz işgücünün turizm sektöründe istihdam edilmesi dikkat çekmektedir (Cömert, 2014, s. 51). Turizm sektöründe yapılan araştırmalar, sektörde çalışanların ağırlıklı olarak turizm eğitimi almamış kişilerden oluştuğunu göstermektedir (Ünlüöner ve Boylu, 2005, s. 25).

Yapılan araştırmalar, turizm eğitimi alan öğrencilerin önemli bir kısmının sektörde çalışmak istemediklerini ve eğitim alanlarının dışında farklı alanlarda istihdam edildiklerini (Çetin, Ceylan ve Özdişçiner, 2019, s. 1972), sektörde çalışanların önemli bir kısmının turizm eğitimi almamış olduğunu (Yanardağ ve Avcı, 2012) ve lisans düzeyinde turizm eğitimi almış olan mezunların önemli bir kısmının turizm lisans eğitimi almayı yakınlarına tavsiye etmeyi düşünmediklerini (Temizkan vd., 2019, s. 437) göstermektedir. Düşük ücret politikaları, iş güvencesinin yetersizliği, yüksek düzeyde kısmi zamanlı ve geçici işgören istihdamı, normalin çok üzerine çıkan çalışma saatleri ve sınırlı kişisel gelişim imkânları potansiyel çalışanlar ve toplum nezdinde olumsuz sektörel imaj gibi gerekçelerin tümü sektörde kaliteli personel istihdamı ile ilgili sorunların sebepleri arasındadır.

Bir bütün olarak turizm sektörü için eğitim ve öğretimin faydaları yadsınamaz bir gerçektir. Turizm eğitimi sayesinde çalışanların verimliliğini artıracak pratik beceri ve bilgi ile donatılması sağlanabilecek, sektörde nitelikli çalışanların istihdamı ile de hizmet sunumunda tatmin edici bir kaliteye ulaşılabilecektir (Cooper ve Shepherd, 1997, s. 35). Bu açıdan turizm eğitimi alan öğrencilerin sektörün potansiyel birer temsilcisi olduğu ve sektörde istihdam edilme olasılıklarının yüksek olduğu değerlendirildiğinde (Atay ve Yıldırım, 2008, s. 7), turizm sektörü hakkındaki algılarını ve bu algıları şekillendiren faktörleri iyi anlamak tüm sektör paydaşları için büyük önem arz etmektedir. Yapısal özelliği gereği emek yoğun nitelikli ve insan faktörünün belirleyici olduğu turizm sektöründe hizmet kalitesinin artırılması için nitelikli personele ihtiyaç duyulmaktadır. Turizmde kaliteli hizmet sunumu ve sürdürülebilirliğin sağlanmasında sektöre yönelik olumlu bakış açısına sahip, turizmde kariyer yapmak isteyen bireylerin varlığı büyük önem arz etmektedir. Bu sebeple turizm eğitimi alan bireylerin sektörde kariyer yapmaları sektörün devamlılığı açısından önem arz etmektedir. Bu bağlamda öğrencilerin turizm sektörüne yönelme faktörleri, istihdam algıları ve kariyer planlarının belirlenmesinin sektör paydaşlarına önemli ipuçları sunacağı düşünülmektedir. Turizm eğitimi alan öğrencilerin turizm mesleğine yönelme faktörleri ile sektörde kariyer yapmaya yönelik bakış açılarının inceleme konusu yapıldığı bu araştırmanın farklı demografik değişkenler açısından karşılaştırma yapılması dolayısıyla literatüre katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Gerek ekonomik bir fayda elde etmek, gerekse sahip olunan meslek ile toplumsal bir statü elde etmek noktasında kişilerin meslek seçimleri önemli bir etkidir. Bu açıdan turizm eğitimi alan öğrencilerin, bir meslek olarak turizmi nasıl değerlendirdikleri, sektörün çalışma koşullarına yönelik algıları ve sektöre bakış açılarının değerlendirilmesi de bu bağlamda önemlidir (Çetin vd., 2019, s. 1972). Dünyada turizmin ekonomik ve sosyal öneminin anlaşılmasına başlanmasıyla 1960'lardan itibaren turizm eğitime yönelik akademik çalışmalar literatürde yer almaya başlamış (Fletcher vd., 2013), o zamandan bu yana, turizm eğitimi konunun kapsamı, yapısı ve sınıflandırması hakkında kapsamlı araştırmalar yapılarak akademik incelemeye tabi tutulmuştur (Echtner ve Jamal, 1997; Jafari ve Ritchie, 1981). Son yıllarda çok sayıda araştırmacının ve sektör paydaşının ilgisini çeken turizm eğitim ve öğretimindeki araştırmaların önemli bir kısmında öğrencilerin sektörü tercih nedenleri, sektöre karşı genel tutumları, kariyer beklentileri ve turizm eğitime devam etme niyetlerine odaklanılmıştır (Richardson, 2008; Akış Roney ve Öztin, 2007; Saruışık, 2007; Aksu ve Köksal, 2005; Jenkins, 2001; Kusluvan ve Kusluvan, 2000). Literatürde yer alan çoğu çalışma, vasıflı profesyonel turizm çalışanlarının kariyer beklentileri ve algıları arasındaki uyumsuzluk nedeniyle hayal kırıklığına uğradığını kabul etmektedir (Lyons, 2010, s. 51). İyi eğitilmiş ve yetenekli turizm mezunları günümüzün turizm sektöründe önemli bir stratejik kaynak olarak kabul edilmesine rağmen ilgili literatür incelendiğinde, turizm öğrencilerinin önemli bir kısmının çeşitli nedenlerle turizm sektöründe kalmayı tercih etmediği ve sektörde çalışmaya başlayanların ise ortalama beş yıl sonra sektörü terk ettikleri dikkat çekmektedir (Çeşmecı vd., 2020, s. 853).

Jenkins (2001)'in çalışması turizm eğitimi alan öğrencilerinin yarısından fazlasının mezuniyetlerinin ardından turizm harici sektörlerde iş arayacaklarını ifade ettiğini ortaya koymaktadır. Bu durumun başlıca nedenleri arasında turizm endüstrisinde yüksek ücret ve terfi fırsatları gibi motive edici faktörlerin bulunmaması gösterilmiştir. Kariyer planlamalarında önemli etkilere sahip olan sosyal statü algısı öğrencilerin turizm sektöründe kariyer planlamalarının temel belirleyicisi konumundadır (Wan, vd., 2014, s. 1). Richardson ve Butler (2012), yapmış oldukları çalışma sonucunda, turizm eğitimi almakta olan öğrencilerin genelinde aldıkları eğitimin onlara önemli kariyer imkânları sunacağına inanmadıklarını ortaya koymuşlardır. Baum (2007), ücret yetersizliği, istihdamın mevsimlik olması, çalışma saatlerinin uzun ve işlerin yorucu olması, düşük iş garantisi, kişisel gelişim olanaklarının yetersizliği gibi nedenlerin turizm sektöründe kariyer yapma düşüncesini olumsuz etkilediğini belirtmektedir. Birçok öğrenci turizm sektöründe kariyer planlamasını olumsuz algılamakta ve bu da öğrencilerin sektöre katılma niyetlerinin düşük olmasına yol açmaktadır (Wan ve Kong, 2012). Turizm eğitimi alan öğrencilerin kariyer planlamalarına yönelik hazırlanan araştırmaların genel sonuçları (Kuşluvan ve Kuşluvan, 2000; Kızılırmak, 2000; Aksu ve Köksal, 2005; Seymen, vd., 2016; Bolat ve Kinter, 2017) öğrencilerin turizm sektörüne yönelik algılarının genellikle olumsuz olduğu, mezuniyet sonrası sektörde istihdam oranlarının düşük olduğu ve mevcut işgücünün önemli bir kısmının turizm eğitimi geçmişlerinin olmadığı yönündedir.

Aymankuy ve Aymankuy (2013), öğrencilerin turizm sektöründeki istihdam ve sektöründe kariyer hedeflerini inceledikleri çalışmalarında; öğrencilerin mezuniyet sonrası sektörde çalışmayı düşünmelerine karşın, sektörün uzun dönemli çalışmak için uygun olmadığına yönelik algılarının olduğunu, erkek öğrencilerin sektördeki kariyer beklentilerinin, kadın öğrencilere kıyasla daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeyi arttıkça, sektöre bakışlarının olumsuzla doğru yöneldiği ve kariyer beklentilerinin de azaldığı tespit edilmiştir. Turizm eğitimi alan lisans öğrencilerinin turizm sektöründe çalışma eğilimleri üzerine araştırma yapan Köşker ve Unur (2017), kadınların turizm sektöründe çalışma eğilimlerine yönelik tutumlarının erkeklere göre daha yüksek olduğunu, okudukları bölüme isteyerek gelenlerin sektörde çalışma eğilimleri bölüme kendi istekleri doğrultusunda gelmeyenlere göre daha yüksek olduğunu ve öğrencilerin turizm sektöründe çalışma eğilimlerinin, turizm sektöründeki deneyimleri sırasında olumsuz şartları gördükçe düştüğü sonucuna ulaşmışlardır. Ayrıca çalışmada; katılımcıların yarısından fazlasının turizm sektöründe çalışmak istemedikleri tespit etmişlerdir.

Kaya vd., (2020), daha önce staj yapmış veya bir turizm işletmesinde çalışmış lisans öğrencileri ile yaptıkları ve sosyal statüyü; turizm sektörü prestij sahibi bir sektördür ve turizm sektöründe çalışmak toplumda saygı görmektedir ifadeleri ile ölçtükleri araştırma sonucunda katılımcıların turizm sektörüne yönelik sosyal statü algılarının sektörde kalma niyeti üzerinde negatif yönlü bir etkisi olduğunu tespit etmişlerdir. Araştırma sonuçları katılımcıların turizm sektörüne yönelik sosyal statü algılarının sektörde kalmalarının önünde önemli bir engel olduğunu ortaya koymaktadır.

Literatürde turizm eğitimi alan öğrencilerin turizm sektöründe kariyer yapmaya istekli olduklarını gösteren çalışmalar da bulunmaktadır. Akış Roney ve Öztin (2007) tarafından yapılan araştırmada katılımcıların turizm sektöründe çalışmaya istekli olmasının mezuniyet sonrasında sektörde devam etme niyetine olumlu etkisi olduğu görülmüştür. Lu ve Adler (2009) tarafından hazırlanan çalışmada turizm eğitimi alan öğrencilerin yarısından fazlasının mezun olduktan sonra turizm sektöründe kariyer hedeflediklerini, öğrencilerin turizm sektöründe kariyer yapmak istemelerinin en önemli nedenleri arasında sektörün “istihdam ve kariyer gelişimi için fırsatlar sağlaması” ve “farklı kültürlerden insanlarla tanışma ve iletişim kurma imkânları tanınması” olduğu ortaya koyulmuştur. Ulama vd., (2015), yaptıkları çalışmalarında, öğrencilerin önemli bir kısmının turizm eğitimini kendi iradeleriyle seçtikleri, kendine has özelliğinden kaynaklanan olumsuzlukların farkında olmalarına rağmen turizm sektörüne ilişkin algılamalarının genellikle olumlu olduğu ve öğrencilerin önemli bir kısmının mezuniyet sonrasında turizm sektöründe yer alan faaliyet alanlarında çalışmayı tercih ettikleri sonucuna ulaşmışlardır.

Türker vd., (2016, s. 329), çalışma koşulları, kişi-turizm uyumu, sosyal statü-terfi, yönetici ve iş arkadaşları, ücret ve ek ödemeler, motivasyon ve özel hayat üzerine gerçekleştirdikleri çalışmalarında turizm eğitimi alan öğrencilerin turizmde kariyer seçiminde çalışma koşullarına dair algılarının olumsuz olmasına karşın öğrencilerin, turizm sektöründe yeteneklerini ve bilgilerini sergileyebildikleri, hareketli çalışma ortamını tercih ettikleri, insanlara hizmet sunarak mutlu oldukları ve kısa sürede sektörde kariyer yapabileceklerini düşündüklerini belirlemişlerdir.

Koçak vd., (2019), İstanbul’da dört yıllık turizm eğitimi veren 2 vakıf üniversitesinden 28 öğrenci ile gerçekleştirdikleri görüşmelerde öğrencilerin zorunlu staj süresince çalıştıkları departmana bağlı olarak yöneticiler ve misafirlerle ilişkilerinde olumlu ve olumsuz davranışlarla karşılaştığı, karşılaştıkları olumsuz davranışlara rağmen katılımcıların büyük çoğunluğunun turizm işletmelerinde bir kariyer hedeflediğini belirlemişlerdir. Çeşmeci vd., (2020), Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Erciyes Üniversitesi ve Mersin Üniversitesi Turizm Fakültelerinde lisans düzeyinde turizm rehberliği eğitimi alan öğrencilerin bireysel kariyer hedeflerinin tespit edilerek, rehberlik mesleğine yönelik tutumlarını inceledikleri çalışmalarında, araştırmaya katılan 268 öğrencinin %70,1’inin turizm sektöründe, %29,9’unun ise turizm sektörü dışında kariyer hedefledikleri belirlemişlerdir.

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini 2019-2020 akademik yılında, Çankırı Karatekin Üniversitesi Ilgaz Turizm Ve Otelcilik Yüksekokulu’nda ders kaydı yapmış olan 190 öğrenci ve Meslek Yüksekokulu Turizm ve Otel İşletmeciliği programında ders kaydı yapmış olan 36 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın uygulanması öncesinde Çankırı Karatekin Üniversitesi Etik Kurulu tarafından 06.11.2019 tarih ve 138 Karar No’lu etik kurul izni alınmıştır. Katılımcıların gönüllülük esasına dayalı olarak anketi bağımsız bir şekilde doldurmaları sağlanmıştır. Kullanılabilir nitelikteki 177 anketten elde edilen veriler, istatistik paket programı kullanılarak analiz edilmiştir.

3.2. Veri Toplama Aracı ve Araştırmanın Ölçekleri

Araştırmada birincil verilerin toplanmasında nicel veri toplama tekniklerinden anket kullanılmıştır. Üç bölümden oluşan anketin ilk bölümü, cinsiyet, eğitim kademesi, daha önce turizm eğitimi alma, turizm stajı yapma, ailede turizm sektöründe çalışanın bulunması ve kayıtlı olunan programı tercih durumu gibi demografik özellikleri tanımlamaya yöneliktir. İkinci bölümde turizm eğitimi alan öğrencileri turizm sektöründe meslek sahibi olmaya yönelten etkenlerin belirlenmesi için Sarıışık (2007)’in önceki yazını tarayarak oluşturduğu 30 ifade 8 faktörden oluşan ölçekten faydalanılmıştır. Üçüncü bölümde ise, öğrencilerin turizm sektöründeki istihdam ve kariyer beklentilerinin belirlenmesine yönelik Aymankuy ve Aymankuy (2013)’ün geliştirdikleri, 22 ifade 6 faktörden oluşan ölçekten yararlanılmıştır. Öğrencilerin ölçeklerdeki ifadelerle katılım derecelerini belirtmek için 5’li Likert Ölçeği kullanılmıştır. Katılımcılar ölçek ifadelerini “Kesinlikle Katılmıyorum (1)” ile “Kesinlikle Katılıyorum (5)” arasında değişen 5’li Likert tipi ölçek üzerinden değerlendirmişlerdir.

3.3. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler, istatistik paket programı ile analiz edilmiş ve ölçeklerin iç tutarlılık güvenilirliği hesaplanmıştır. Araştırmanın güvenilirliği, bir ölçeğin ölçüm sonuçlarının farklı ana kütlelerde

veya aynı ana kütleyle ait farklı ana kütlelerde aynı sonucu vermesi durumudur (Şencan, 2005, s. 11). Bir araştırmada güvenilirliği ölçmek için en çok kullanılan istatistik ise Cronbach's Alpha katsayısıdır. Araştırmada kullanılan ölçeklerin önceki çalışmalarda geçerli ve güvenilir bulunmasına rağmen, bu araştırmada da geçerlilik ve güvenilirlik analizleri yapılmış ve ölçeklerin güvenilirliğini belirlemek üzere Cronbach's Alpha katsayısı hesaplanmıştır.

Tablo 1'de yer alan veriler incelendiğinde; turizm eğitimi alan öğrencilerin turizm mesleğine yönelme faktörleri ölçeğinin Cronbach's Alpha katsayısı 0,934 olarak bulunmuştur. Bu sonuç ölçeğin yüksek derecede güvenilir ($0,80 \leq \alpha < 1,00$) olduğunu göstermektedir (Ural ve Kılıç, 2013, s. 280; Can, 2013, s. 343).

Tablo 1. Turizmde Meslek Sahibi Olmaya Yönelten Etkenler Faktör Analizi Ve İfadelere İlişkin Aritmetik Ortalama Değerleri

Boyutlar / İfadeler	Faktör Yüklü	Varyans	Cronbach's Alpha	\bar{X}	s.s.
<i>Gelir</i>					
Turizmi yüksek kazançlı bir sektör olarak görüyorum.	,766	37,744	0,797	3,64	1,013
Kısa zamanda çok kazanabileceğimi düşündüm.	,722			3,51	1,018
Uygun bir gelire sahip olmak istedim.	,691			3,86	0,907
Daha iyi bir hayat standardı yakalamak istedim.	,725			3,99	0,889
Turizmde çok iyi iş fırsatları olduğunu düşünüyorum.	,672			3,72	1,075
Toplum prestijli bir sektör olarak kabul ediyor.	,760			3,50	1,012
<i>Eğitim Ve Öğretim</i>					
Aldığım eğitim ilgili bir iş sahibi olmak istedim.	,651	7,522	0,670	3,92	0,991
Öğretimime bu alanda devam etmek istiyorum.	,619			3,72	1,028
Ailem ve yakın çevrem önemli desteğini aldım.	,756			3,71	1,130
Turizm okullarında öğretici olarak çalışmak istiyorum.	,743			3,59	1,263
<i>İletişim Kurma</i>					
İnsanlarla iletişim içerisinde olmaktan hoşlanıyorum.	,628	4,834	0,830	3,98	1
Farklı kültürleri ve insanları tanımak istedim.	,720			4,18	0,903
Mutlu olan insanlarla bir arada olmayı istedim.	,683			3,95	1,091
<i>Bireysel Yetenekler</i>					
Çalışma koşullarının uygun olduğunu düşünüyorum.	,667	4,587	0,816	3,50	1,083
Sosyal yaşantıma önemli katkılar sağlayacağına inanıyorum.	,659			3,86	0,998
Bu sektörde kendimi daha bağımsız hissedebileceğim.	,728			3,62	1,060
Yeteneklerimi en iyi turizmde kullanabilirdim.	,719			3,47	1,118
Daha fazla bilgiye ulaşabileceğime inanıyorum.	,752			3,90	0,933
<i>İş Koşulları Ve Olanakları</i>					
Turizmde çalışmak diğerlerine göre daha kolaydır.	,688	3,431	0,660	3	1,187
Sürekli olarak sosyal güvenceye sahip olmak istedim.	,621			3,65	0,989
Birçok ünlü kişi ile tanışabileceğimi düşündüm.	,699			3,53	1,056
Yükselme olanakları diğer sektörlerle göre daha kolaydır.	,572			3,39	1,034
<i>Sosyal Olanaklar</i>					
Daha fazla seyahat etmek istedim.	,598	3,412	0,879	4,07	1,003
Yeni ve farklı yerler görmek istedim.	,703			4,06	1,034
Daha çok arkadaş edinebileceğim bir iş olarak görüyorum.	,625			3,86	1,096
Farklı deneyimler elde etmek istedim.	,760			3,97	0,982
<i>Kendi İşini Kurma</i>					
Bu sektörde kendi işimi kurmayı arzuluyorum.	,525	3,144	0,697	3,45	1,162
Ailem turizmle ilgili bir işe sahip olduğu için seçtim.	,649			2,67	1,456
<i>Turizm İmajı</i>					
Hoş bir iş ortamında çalışmak istedim.	,625	3,030	0,709	3,84	0,995
Turizmin sahip olduğu imaj bana çekici geldi.	,584			3,75	1,085
		67,70	0,934		
<i>Kaiser-Meyer-Olkin (KMO)= ,902 Bartlett testi: $\chi^2 = 2802,597$; $p=0,000$</i>					

Tablo 2'de yer alan veriler incelendiğinde; turizm eğitimi alan öğrencilerin turizm sektöründeki istihdam ile ilgili görüşleri ve kariyer beklentileri ölçeğinin Cronbach's Alpha katsayısının 0,880 olduğu görülmektedir. Bu da ölçeğin yüksek derecede güvenilir bir ölçek ($0,80 \leq \alpha < 1,00$) olduğunu göstermektedir (Ural ve Kılıç, 2013, s. 280; Can, 2013, s. 343).

Tablo 2. Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Turizm Sektöründeki İstihdam İle İlgili Görüşleri Ve Kariyer Beklentilerine Yönelik Görüşleri

Boyutlar / İfadeler	Faktör Yüğü	Varyans	Cronbach's Alpha	\bar{X}	s.s.
<i>İş bulma ve çalışma koşulları</i>					
Turizm sektöründe sürekli (tüm yıl boyunca) çalışılabilecek bir iş kolaylıkla bulunur.	,560	29,711	0,663	3,20	1,138
Turizm sektöründe çalışmak, diğer sektörlerde çalışmaktan daha yorucu değildir.	,513			2,83	1,165
Turizm sektöründe çalışma saatleri düzenlidir.	,675			2,60	1,271
Turizm sektöründe sosyal güvence imkânları yeterlidir.	,543			3,10	1,091
Turizm sektöründe barınma ve yeme-içme koşulları uygun ve yeterlidir.	,430			3,53	1,045
Turizm sektöründe çalışmak eğlenceli ve zevklidir.	,575			4,02	1,014
<i>Ücretler</i>					
Turizm sektöründe ücretler diğer sektörler göre aynı düzeyde ya da daha yüksektir.	,728	10,341	0,794	3,46	1,039
Turizm sektöründe ücretler yeterli ve tatminkârdır.	,724			3,22	1,067
Turizm sektöründe prim, bahşiş vb. ek ücretler yeterli ve tatminkârdır.	,655			3,43	1,048
<i>Toplumun turizmde istihdam algısı</i>					
Lisans düzeyinde turizm eğitimi veren bu okulu kazandığımda çevreden olumlu tepkiler aldım.	,603	6,697	0,822	3,33	1,204
Turizm sektöründe çalışmanın toplumda bir saygınlığı vardır.	,765			3,34	1,173
Turizm, toplumda önemli ve itibarlı bir sektör olarak görülmektedir.	,725			3,29	1,129
Lisans düzeyinde turizm eğitimi almış biri olarak turizm sektöründe çalışmak toplumsal saygınlığı artırır.	,657			3,50	1,018
<i>Kariyer beklentileri</i>					
Mezuniyet sonrası turizm sektöründe çalışmayı düşünüyorum.	,759	5,926	0,746	3,46	1,275
Turizm sektörü uzun yıllar çalışmak için uygun bir sektördür.	,684			3,26	1,243
Turizm sektöründe yönetici pozisyonuna geleceğime inanıyorum.	,598			3,56	1,210
<i>İstihdamın cinsiyet ve sektörden biri ile evlilik algısı</i>					
Turizm sektörü erkeklerin çalışması için uygun bir sektördür.	,418	5,165	0,642	3,72	1,128
Turizm sektörü bayanların çalışması için uygun bir sektördür.	,506			3,42	1,069
Turizm sektöründe çalışan biri ile evlenmek isterim.	,683			2,88	1,282
<i>İstihdam için lisans/önlisans turizm eğitimi gerekliliği algısı</i>					
Turizm sektöründe çalışmak için lisans/önlisans düzeyinde turizm eğitimi almak gereklidir.	,603	4,943	0,787	3,64	1,231
Turizm sektöründe yönetici pozisyonunda görev yapabilmek için lisans/önlisans düzeyinde turizm eğitimi almak gereklidir.	,741			3,83	1,160
Lisans/önlisans düzeyinde turizm eğitimi almak turizm sektöründe çalışmamı kolaylaştırır.	,667			4,00	1,082
		62,784	0,880		
<i>Kaiser-Meyer-Olkin (KMO)= ,842 Bartlett testi: $\chi^2=1457,361$; $p=0,000$</i>					

Bartlett Küresellik Testi (Bartlett's Test of Sphericity) sonucunda ise anlamlılık değeri $p=0,000 < 0,05$ olarak belirlenmiştir. Test sonucunun anlamlı olması, veriler arasında ilişki olduğunu ortaya koymaktadır.

4. BULGULAR

Çalışmada öncelikle katılımcıların demografik özelliklerine göre dağılımları incelenmiştir. Tablo 3'te katılımcıların cinsiyet, eğitim kademesi, kayıtlı oldukları bölüm ve program, lisede turizm eğitimi alma ve turizmde staj yapmış olmak gibi değişkenlere göre dağılımları yer almaktadır.

Tablo 3. Katılımcıların Demografik Özelliklerine Göre Dağılımları

Sosyodemografik özellik	n	%	Sosyodemografik özellik	n	%		
Cinsiyet	Kadın	63	35,6	Sınıfınız	Birinci Sınıf	78	44,1
	Erkek	114	64,4		İkinci Sınıf	52	29,4
Daha önce turizm eğitimi aldınız mı?	Evet	22	12,4		Üçüncü Sınıf	7	4
	Hayır	155	87,6		Dördüncü Sınıf	40	22,5
Turizmde staj yaptınız mı?	Evet	63	35,6	Kayıtlı olduğunuz bölümü tercih durumunuz	Kendi isteğimle seçtim	141	79,7
	Hayır	114	64,4		Kendi isteğim dışında yönlendirmeler ile seçtim	36	20,3
Ailenizde turizm sektöründe çalışan var mı?	Evet	38	21,5	Kayıtlı olduğunuz programınız	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik (Lisans)	72	40,7
	Hayır	139	78,5		Turizm Rehberliği (Lisans)	73	41,2
					Turizm ve Otel İşletmeciliği (Ön Lisans)	32	18,1

Katılımcıların %64,4'ü erkek, %81,9'u lisans programına kayıtlı ve %44,1'i 1. sınıf öğrencisidir. Katılımcıların %79,'si kayıtlı olduğu programı kendi isteği ile seçmiş ve %87,6'sı daha önce turizm eğitimi almamıştır.

Turizm öğrencilerinin cinsiyet, daha önce turizm eğitimi alma ve ailede turizm sektöründe çalışan olması değişkenlerine göre turizmde meslek sahibi olmaya yönelme gerekçelerindeki farklılıkları belirlemek amacıyla bağımsız t-testi uygulanmıştır.

Tablo 4. Katılımcıların Demografik ve Diğer Özelliklerine Göre Turizm Mesleği Algılarının Karşılaştırılması

Boyutlar	Grup	n	\bar{X}	s.s.	t	p	
Gelir	Cinsiyet	Kadın	63	3,6481	0,64627	-0,851	0,396
		Erkek	114	3,7383	0,72291		
	Daha önce turizm eğitimi alma durumu	Evet	22	3,9015	0,67192	1,450	0,158
		Hayır	155	3,6785	0,69712		
	Ailede turizm sektöründe çalışan durumu	Evet	38	3,7500	0,75611	0,411	0,683
		Hayır	139	3,6942	0,68118		
Eğitim ve Öğretim	Cinsiyet	Kadın	63	3,8929	0,71238	2,109	0,037
		Erkek	114	3,6447	0,81258		
	Daha önce turizm eğitimi alma durumu	Evet	22	4,1136	0,46756	3,655	0,001
		Hayır	155	3,6790	0,80721		
	Ailede turizm sektöründe çalışan durumu	Evet	38	3,7500	0,77547	0,151	0,880
		Hayır	139	3,7284	0,79085		
İletişim Kurma	Cinsiyet	Kadın	63	4,1270	0,86432	1,043	0,299
		Erkek	114	3,9854	0,86491		
	Daha önce turizm eğitimi alma durumu	Evet	22	4,3030	0,80940	1,640	0,112
		Hayır	155	3,9978	0,86831		
	Ailede turizm sektöründe çalışan durumu	Evet	38	4,0351	1,03044	-0,005	0,996
		Hayır	139	4,0360	0,81816		
Bireysel Yetenekler	Cinsiyet	Kadın	63	3,7841	0,73905	1,443	0,151
		Erkek	114	3,6105	0,81353		
	Daha önce turizm eğitimi alma durumu	Evet	22	3,8091	0,72105	0,937	0,356
		Hayır	155	3,6529	0,79970		
	Ailede turizm sektöründe çalışan durumu	Evet	38	3,7158	0,81158	0,375	0,709
		Hayır	139	3,6604	0,78672		
İş Koşulları ve Olanakları	Cinsiyet	Kadın	63	4,1270	0,86432	1,043	0,299
		Erkek	114	3,9854	0,86491		
	Daha önce turizm eğitimi alma durumu	Evet	22	4,3030	0,80940	1,640	0,112
		Hayır	155	3,9978	0,86831		
	Ailede turizm sektöründe çalışan durumu	Evet	38	4,0351	1,03044	-0,005	0,996
		Hayır	139	4,0360	0,81816		
Sosyal Olanaklar	Cinsiyet	Kadın	63	4,1230	0,80682	1,568	0,119
		Erkek	114	3,9145	0,91559		
	Daha önce turizm eğitimi alma durumu	Evet	22	4,4091	0,50912	3,671	0,001
		Hayır	155	3,9290	0,90801		
	Ailede turizm sektöründe çalışan durumu	Evet	38	4,0066	0,88434	0,141	0,889
		Hayır	139	3,9838	0,88425		
Kendi İşini Kurma	Cinsiyet	Kadın	63	2,8810	0,92768	-1,820	0,071
		Erkek	114	3,1535	1,00028		
	Daha önce turizm eğitimi alma durumu	Evet	22	3,5455	0,77011	3,061	0,004
		Hayır	155	2,9871	0,99013		
	Ailede turizm sektöründe çalışan durumu	Evet	38	3,2500	0,92816	1,429	0,158
		Hayır	139	3,0036	0,99181		
Turizm İmajı	Cinsiyet	Kadın	63	3,9127	0,86853	1,315	0,191
		Erkek	114	3,7281	0,93870		
	Daha önce turizm eğitimi alma durumu	Evet	22	4,0682	0,80616	1,673	0,105
		Hayır	155	3,7548	0,92646		
	Ailede turizm sektöründe çalışan durumu	Evet	38	3,9211	0,92653	0,958	0,342
		Hayır	139	3,7590	0,91357		

*(p<0,05)

Test sonuçlarına göre, kadın ve erkeklerin eğitim ve öğretim ($p=,037$ $p<0,05$) boyutunda, daha önce turizm eğitimi almış olmanın eğitim ve öğretim ($p=,001$ $p<0,05$), sosyal olanaklar ($p=,001$ $p<0,05$) ve kendi işini kurma ($p=,004$ $p<0,05$), boyutlarındaki görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Tablo 5. Katılımcıların Kayıtlı Oldukları Programa Göre Turizmde Meslek Sahibi Olmaya Yönelme Algılarının Karşılaştırılması

Boyutlar	Grup	n	\bar{X}	s.s.	F	p
Gelir	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik (Lisans)	69	3,70	0,73994	0,185	0,831
	Turizm Rehberliği (Lisans)	73	3,73	0,58455		
	Turizm ve Otel İşletmeciliği (Ön Lisans)	35	3,64	0,82720		
Eğitim Ve Öğretim	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik (Lisans)	69	3,76	0,78225	0,496	0,610
	Turizm Rehberliği (Lisans)	73	3,76	0,77665		
	Turizm ve Otel İşletmeciliği (Ön Lisans)	35	3,61	0,82101		
İletişim Kurma	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik (Lisans)	69	4,05	0,85167	0,973	0,380
	Turizm Rehberliği (Lisans)	73	4,10	0,81779		
	Turizm ve Otel İşletmeciliği (Ön Lisans)	35	3,85	0,98115		
Bireysel Yetenekler	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik (Lisans)	69	3,62	0,81540	0,453	0,636
	Turizm Rehberliği (Lisans)	73	3,73	0,78577		
	Turizm ve Otel İşletmeciliği (Ön Lisans)	35	3,63	0,76001		
İş Koşulları Ve Olanakları	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik (Lisans)	69	4,05	0,85167	0,973	0,380
	Turizm Rehberliği (Lisans)	73	4,10	0,81779		
	Turizm ve Otel İşletmeciliği (Ön Lisans)	35	3,85	0,98115		
Sosyal Olanaklar	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik (Lisans)	69	3,96	0,86669	2,690	0,071
	Turizm Rehberliği (Lisans)	73	4,14	0,85796		
	Turizm ve Otel İşletmeciliği (Ön Lisans)	35	3,72	0,91830		
Kendi İşini Kurma	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik (Lisans)	69	3,10	0,96855	0,257	0,774
	Turizm Rehberliği (Lisans)	73	2,99	1,01548		
	Turizm ve Otel İşletmeciliği (Ön Lisans)	35	3,10	0,95332		
Turizm İmajı	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik (Lisans)	69	3,76	0,90578	0,765	0,467
	Turizm Rehberliği (Lisans)	73	3,88	0,91105		
	Turizm ve Otel İşletmeciliği (Ön Lisans)	35	3,65	0,95310		

*($p<0,05$)

Tablo 5'e göre, öğrencilerin turizmde meslek sahibi olmaya yönelmeleri ve kayıtlı oldukları program türü değerlendirildiğinde, hiçbir boyutta anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($p>0,05$).

Tablo 6: Katılımcıların Cinsiyet ve Kayıtlı Oldukları Bölümü Tercihleri ile Turizm Sektöründeki İstihdam ve Kariyer Beklentilerinin Karşılaştırılması

Boyutlar	Grup	n	\bar{X}	s.s.	t	p	
İş bulma ve çalışma koşulları	Cinsiyet	Kadın	63	3,10	0,56651	-1,482	0,140
		Erkek	114	3,26	0,73993		
	Kayıtlı olduğunuz bölümü tercih durumunuz	Kendi İsteği İle	141	3,24	0,69254	1,436	0,153
		Yönlendirmeler ile	36	3,06	0,64768		
Ücretler	Cinsiyet	Kadın	63	3,23	0,89087	-1,491	0,138
		Erkek	114	3,44	0,87651		
	Kayıtlı olduğunuz bölümü tercih durumunuz	Kendi İsteği İle	141	3,41	0,87345	1,202	0,231
		Yönlendirmeler ile	36	3,21	0,92291		
Toplumun turizmde istihdam algısı	Cinsiyet	Kadın	63	3,21	0,96324	-1,706	0,090
		Erkek	114	3,45	0,87906		
	Kayıtlı olduğunuz bölümü tercih durumunuz	Kendi İsteği İle	141	3,47	0,87867	3,132	0,002
		Yönlendirmeler ile	36	2,95	0,94646		
Kariyer beklentileri	Cinsiyet	Kadın	63	3,21	1,03376	-2,096	0,038
		Erkek	114	3,54	0,98477		
	Kayıtlı olduğunuz bölümü tercih durumunuz	Kendi İsteği İle	141	3,53	1,00141	2,846	0,005
		Yönlendirmeler ile	36	3	0,95448		
İstihdamın cinsiyet ve sektörden biri ile evlilik algısı	Cinsiyet	Kadın	63	3,24	0,80591	-1,184	0,238
		Erkek	114	3,39	0,79483		
	Kayıtlı olduğunuz bölümü tercih durumunuz	Kendi İsteği İle	141	3,38	0,78066	1,453	0,148
		Yönlendirmeler ile	36	3,16	0,86005		
İstihdam için lisans/önlisans turizm eğitimi gerekliliği algısı	Cinsiyet	Kadın	63	3,88	1,02827	0,651	0,516
		Erkek	114	3,78	0,93995		
	Kayıtlı olduğunuz bölümü tercih durumunuz	Kendi İsteği İle	141	3,81	0,96967	-0,314	0,754
		Yönlendirmeler ile	36	3,87	0,98651		

Tablo 6'ya göre, öğrencilerin Turizm Sektöründeki İstihdam Ve Kariyer Beklentilerinin değerlendirildiğinde, kayıtlı olunan bölümü tercih durumu ile toplumun turizmde istihdam algısı ($p=,002$ $p<0,05$) ve cinsiyet değişkeni ile kariyer beklentileri ($p=,038$ $p<0,05$) boyutunda anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin kayıtlı oldukları programlara göre turizm sektöründeki istihdam ile ilgili görüşleri ve kariyer beklentileri arasında fark olup olmadığı Tek Yönlü Varyans Analiziyle incelenmiş ve görüşler arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Post Hoc testlerinden Tukey Testine başvurulmuştur.

Tablo 7: Katılımcıların Turizm Sektöründeki İstihdam İle İlgili Görüşleri Ve Kariyer Beklentileri Ve Kayıtlı Oldukları Program Türü Arasındaki İlişkinin Karşılaştırması

Boyutlar	Grup	n	\bar{X}	s.s.	F	p	Tukey
İş bulma ve çalışma koşulları	a-Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik (Lisans)	69	3,23	0,72788	0,097	0,907	
	b-Turizm Rehberliği (Lisans)	73	3,19	0,61885			
	c-Turizm ve Otel İşletmeciliği (Ön Lisans)	35	3,18	0,74948			
Ücretler	a-Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik (Lisans)	69	3,30	0,90986	2,043	0,133	
	b-Turizm Rehberliği (Lisans)	73	3,52	0,81458			
	c-Turizm ve Otel İşletmeciliği (Ön Lisans)	35	3,18	0,94745			
Toplumun turizmde istihdam algısı	a-Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik (Lisans)	69	3,14	0,98089	4,357	0,014	a-b
	b-Turizm Rehberliği (Lisans)	73	3,58	0,84919			
	c-Turizm ve Otel İşletmeciliği (Ön Lisans)	35	3,34	0,82043			
Kariyer beklentileri	a-Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik (Lisans)	69	3,40	1,06161	0,456	0,634	
	b-Turizm Rehberliği (Lisans)	73	3,50	0,91643			
	c-Turizm ve Otel İşletmeciliği (Ön Lisans)	35	3,31	1,11421			
İstihdamın cinsiyet ve sektörden biri ile evlilik algısı	a-Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik (Lisans)	69	3,25	0,75711	3,343	0,038	b-c
	b-Turizm Rehberliği (Lisans)	73	3,51	0,80707			
	c-Turizm ve Otel İşletmeciliği (Ön Lisans)	35	3,14	0,81363			
İstihdam için lisans/önlisans turizm eğitimi gerekliliği algısı	a-Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik (Lisans)	69	3,81	1,01215	1,165	0,314	
	b-Turizm Rehberliği (Lisans)	73	3,93	0,91449			
	c-Turizm ve Otel İşletmeciliği (Ön Lisans)	35	3,62	0,99598			

*($p<0,05$)

Tablo 7'ye göre, toplumun turizmde istihdam algısı ve istihdamın cinsiyet ve sektörden biri ile evlilik algısı boyutlarında Turizm Rehberliği öğrencilerinin Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik öğrencilerine göre daha olumlu görüşler taşıdığı ve daha yüksek oranda katılım sağladıkları söylenebilir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Küresel ölçekte artan çeşitlilik ile birlikte sürekli bir büyüme ivmesi kazanarak dünyanın en hızlı gelişen ihracat sektörlerinden biri konumuna gelmesinin paralelinde, günümüzde dünyadaki her 11 istihdamdan birini sağlayan bir yapıya bürünmüş olan (TÜROFED, 2019, s. 4) turizm sektörü genel olarak, çalışanlara yatırım yapılmadığı ve istihdamın teşvik edilmediği düşük statülü bir kariyer alanı olarak görülmektedir. Niteliksiz işgücü istihdamı, düşük ücret politikası ve olumsuz çalışma koşulları gibi nedenler turizm sektörünün çalışmak istenmeyen bir sektör olarak algılanmasına sebep olmuştur (Cooper ve Shepherd, 1997, s. 37).

Yoğun bir rekabetin yaşandığı turizm sektöründe yer alan tüm paydaşların, artan rekabet ile baş edebilmesi için son derece iyi yetişmiş yöneticilere ve çalışanlara yani işgücüne ihtiyacı vardır (Jenkins, 1997, s. 216). Emek yoğun yapısı ve otomasyon sistemlerinin diğer sektörlerle kıyasla nispeten daha az kullanılması turizm sektöründe insan emeğine olan ihtiyacı daha da arttırmaktadır. Turizm sektörünün geliştiği ülkeler incelendiğinde, bir destinasyonu ilginç ve çekici yapan özelliklerinin sadece sektörel yatırımları ile doğal ve kültürel çekim unsurlarının ötesinde, mevcut kaynakları değerlendiren insan ve organizasyon gücü olduğu görülmektedir (Çeken ve Erdem, 2003).

Bir destinasyonda turizm sektörünün planlanan hedefler doğrultusunda geliştirilebilmesi açısından özellikle hizmet arzı boyutunda yer alan işgücünün niteliği büyük önem taşımaktadır. Ancak literatürde yer alan pek çok araştırmada turizm sektöründeki mevcut istihdam yapısının ağırlıklı olarak turizm eğitimi almamış kişilerden oluştuğu ifade edilmiştir (Aksu ve Köksal, 2005; Kızıllırmak, 2000; Kuşlivan ve Kuşlivan, 2000; Üngören ve Ehtiyar, 2009). Turizm eğitimi alan öğrencilerin sektöre yönelik tutumlarının belirlenmesine yönelik yapılan araştırmalarda; turizm sektöründe ihtiyaç duyulan işgücünün, turizm eğitimi

almamış kişilerin istihdam edilerek karşıladığı; buna karşın turizm eğitimi almış bireylerin genellikle sektörü terk ederek farklı sektörlerde çalışmak istedikleri tespit edilmiştir (Üngüren ve Ehtiyar, 2009). Temizkan vd., (2019), lisans düzeyinde turizm eğitimi almış olan öğrencilerin yarısından fazlasının bölümü isteyerek tercih etmelerine karşın mezuniyetlerinin ardından %49,2'sinin sektörü terk ettiğini ve büyük bir çoğunluğunun (%72,8) turizm lisans eğitimi almayı yakınlarına tavsiye etmeyi düşünmediklerini tespit etmişlerdir.

Literatürde yer alan çalışmalar turizm eğitimi almış olan öğrencilerin mezuniyetleri sonrasında eğitimleri haricinde çalışma sahalarına yönelmelerinin altında yatan bazı faktörlere ışık tutmaktadır. Kariyer seçimi konusunda yapılan çalışmalarda alınan eğitimin haricinde farklı alanlara olan yönelimin önemli ölçüde turizmde istihdam edilmenin toplumsal saygınlığının düşük olduğu algısından kaynaklandığı belirtilmektedir (Seymen vd., 2017). Turizm mesleğinin toplumsal saygınlığının düşük olarak algılanmasının nedenleri arasında; yorucu, düzensiz ve uzun çalışma sürelerine karşın iş güvenliğinin ve istihdam garantisinin yetersiz ve işgören devir hızının yüksek olması, eğitime gerekli önemin verilmemesi yer almaktadır (Pelit ve Öztürk, 2010; Avcı, 2011; Türker vd., 2016; Akış Roney ve Öztin, 2007). Literatürde yer alan çalışmaların bulgularına karşın bu çalışmada toplumun turizmde istihdam algısı boyutuna yönelik olarak "Turizm, toplumda önemli ve itibarlı bir sektör olarak görülmektedir." ifadesi en düşük ortalama değere sahip olmasına rağmen nispeten ortalamanın üzerinde bir değere sahiptir. Ayrıca aynı boyut için "Lisans düzeyinde turizm eğitimi almış biri olarak turizm sektöründe çalışmak toplumsal saygınlığı arttırır." ifadesi ise en yüksek ortalama değere sahiptir. Bu durum katılımcıların kariyer açısından lisans eğitiminin toplumsal saygınlığı olumlu yönde etkileyecek bir değişken olduğu ve katılımcılar açısından turizm sektörünün itibarlı bir sektör olarak algılandığı şeklinde yorumlandığını koymaktadır.

Türkay ve Eryılmaz (2010, s. 183)'a göre; turizm sektöründeki çalışma koşulları ve istihdam özelliklerinin toplum nezdinde olumsuz algılanması insanların turizmde kariyer hedeflerini olumsuz olarak yönlendirerek turizmi gelecek vaat eden bir iş kolu olarak görmelerini engellemekte ve bunun sonucunda bireylerin sektörden ayrılma niyetini arttırmaktadır. Turizm sektöründe istihdam edilmeye yönelik bu olumsuz algıya sektörde çalışan nitelikli iş görenlerin ve mezunların herhangi bir yasal düzenlemeyle korunmamasının önemli bir payı olduğu değerlendirilmektedir (Üzümcü vd., 2018, s. 184). Sektörde istihdama yönelik olumsuz algının değiştirilmesi için mevcut durumdaki ağır çalışma koşullarını iyileştirmeye yönelik olarak turizm politikaları geliştirilerek çalışanların sosyal hakları koruma altına alınmalıdır. Bunun için turizm sektöründe asgari mesleki yeterlilikleri açıklayan, bunları uluslararası standartlarla bağdaştıran ve mesleki sertifikasyonu yasal bir zorunluluk haline getiren düzenlemelerin olması, anılan olumsuzlukların giderilerek mesleğin saygınlığını artırıcı yönde bir etki yaratacaktır (Mısırlı, 2002, s. 9).

Bu çalışmanın bulgularında katılımcıların turizm sektöründeki istihdam ve kariyer beklentileri ile kayıtlı oldukları bölümü tercih değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. İlgili programı kendi isteği ile seçen katılımcıların toplumun turizmde istihdam algısına yönelik olumlu katılımlarının daha yüksek olduğu ortaya konulmuştur. Ayrıca kariyer beklentilerine yönelik erkek katılımcıların kadın katılımcılara kıyasla daha pozitif yaklaşım gösterdikleri tespit edilmiştir. Turizm eğitimi alan öğrencilerin turizm mesleğine yönelme faktörleri ile turizm sektöründeki istihdam ile ilgili görüşleri ve kariyer beklentilerinin araştırıldığı bu araştırma sonucunda, öğrencilerin turizm sektörüne yönelmesinde farklı kültürleri ve insanları tanımak ($x=4,18$); daha fazla seyahat etmek ($x=4,07$); yeni ve farklı yerler görmek isteklerinin ($x=4,06$) en yüksek ortalamaya sahip ifadeler olduğu görülmektedir. Öğrencilerin turizm sektörüne yönelmesinde en düşük ortalamaya sahip olan ifade ise ailesinin turizmle ilgili bir işe sahip olmasıdır ($x=2,67$). Turizm eğitimi alan öğrencilerin turizm sektöründeki istihdam ile ilgili görüşleri ve kariyer beklentileri incelendiğinde turizm sektöründe çalışmanın zevkli ve eğlenceli olduğuna yönelik görüş en yüksek ortalama değere ($x=4,02$) ifadedir. Lisans/önlisans düzeyinde turizm eğitimi almanın turizm sektöründe çalışmayı kolaylaştıracağına yönelik görüş ($x=4,02$) dikkat çekmektedir. Turizm sektöründe çalışma saatleri düzenlidir ifadesi en düşük ortalama değere ($x=2,60$) sahip ifadedir.

Öğrencilerin, turizm sektöründe çalışmalarını için motive edici unsurlar arasında sosyal statü ve ücretin önemli bir yeri olduğunu gösteren (Zubaidah vd., 2016, Lu ve Adler 2009; Sarıışık, 2007) araştırmalara paralel olarak bu araştırmanın sonuçları da katılımcıların turizm mesleğine yönelmeleri ve kariyer planlarında gelir ve toplumsal statünün önemli bir payı olduğunu ortaya koymuştur. Bu durum sektörde istihdam, terfi ve ücret konularında liyakat esaslı bir uygulama gerekliliğine işaret etmektedir. İşverenler iyi yetişmiş nitelikli iş görenlerin sektörün dışına çıkmalarını ve farklı alanlara yönelmelerini engellemek adına uygun bir ücret sistemi uygulamalıdır.

Lisans/önlisans düzeyinde turizm eğitimi almış olmanın, turizm sektöründe istihdamı kolaylaştıracağı algısı ve turizm sektöründe kariyer hedefine yönelik tutumun sektör dışı kariyer hedeflerine göre daha olumlu olduğu araştırmanın diğer önemli bir tespitidir. Ayrıca katılımcılar turizm sektöründe yönetici pozisyonunda görev yapabilmek için lisans/önlisans düzeyinde turizm eğitimi almak gerektiğini ifade etmişlerdir. Daha önce turizm işletmeciliği öğrencileriyle yapılan benzer araştırmalarda (Jenkins,2001; Kuşlivan ve Kuşlivan, 2000; Richardson, 2008; 209; Richardson ve Butler, 2012; Wan ve Kong, 2012) öğrencilerin sektörde kariyer yapmaya sıcak bakmadığı belirlenmesine rağmen, elde edilen bu sonuçlar ışığında çalışmanın örnekleme kapsamındaki öğrencilerinin turizmde meslek sahibi olmaya olumlu yaklaştıkları ve kariyer hedeflerini önemli ölçüde turizm sektörü içinde belirlediği görülmektedir.

Araştırmanın bir takım sınırlılıkları bulunmaktadır. Bu çalışma sadece meslek adayı olarak değerlendirilen öğrenciler ile sınırlı tutulmuştur. Bu açıdan araştırma sonuçları yalnızca verilerin toplandığı Çankırı Karatekin Üniversitesi Ilgaz Turizm Ve Otelcilik Yüksekokulu ve Meslek Yüksekokulu Turizm ve Otel İşletmeciliği programında kayıtlı öğrencilerinin tutumlarını yansıtmaktadır. Gelecekte bu konuda yapılacak çalışmalar için turizm eğitimi almış ve halen turizm sektöründe istihdam edilmiş olan iş görenlere, yöneticilere yönelik çalışmaların yapılması faydalı olabilir. Sektörde istihdam edilmiş mezunlar ile öğrenimine devam eden öğrencilerin görüşleri arasındaki farklılık ve benzerliklerin araştırılması literatüre önemli katkılar sağlayabilecektir.

Makale ile ilgili notlar

Araştırmanın uygulanması öncesinde Çankırı Karatekin Üniversitesi Etik Kurulu'ndan 06.11.2019 tarih ve 138 Karar No'lu etik kurul izni alınmıştır.

Makale, araştırma ve yayın etiğine uygun olarak hazırlanmıştır. Araştırmanın tüm süreçleri, araştırmanın beyan edilen tek yazarı tarafından gerçekleştirilmiştir.

KAYNAKÇA

- Akış Roney, S. ve Öztin, P. (2007). Career perceptions of undergraduate tourism students: a case study in Turkey. *Career PerceptioJournal of Hospitality, Leisure, Sport and Tourism Education*, 6(1), 4-17. doi:10.3794/johlste.61.118
- Aksu, A. A. ve Köksal, C. D. (2005). Perceptions and attitudes of tourism students in Turkey. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 17(4/5), 436-447. doi: 10.1108/09596110510604869
- Atay, L. ve Yıldırım, H. M. (2008). Lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin memnuniyetlerine yönelik bir araştırma. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 5(3), 6-14.
- Avcı, N. (2011). Turizm eğitimi alan lisans öğrencilerinin iş değerleri: Çeşme Turizm ve Otelcilik Yüksekokulu Örneği. *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi*, 22(1), 7-18.
- Aymankuy, Y. ve Aymankuy, Ş. (2013). turizm işletmeciliği eğitimi alan öğrencilerin turizm sektöründeki istihdamla ilgili görüşleri ve sektördeki kariyer beklentileri (Balıkesir Üniversitesi Turizm İşletmeciliği Ve Otelcilik Yüksekokulu Örneği). *Akademik Bakış Dergisi*, (35), 1-21.
- Baum, T. (2007). Human resources in tourism: Still waiting for change. *Tourism Management*, 28(6), 1383-1399. doi:10.1016/j.tourman.2007.04.005
- Boylu, Y. ve Ünlüönen, K. (2005). Anadolu otelcilik ve turizm meslek liselerinde öğrenim gören öğrencilerin beklenti ve algılamalarındaki değişimin karşılaştırılması (2000-2001 ve 2003-2004 öğretim yılları). *Millî Eğitim Üç Aylık Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 33(166).
- Can, A. (2013). *SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi*. Pegem Akademi
- Cooper, C. ve Shepherd, R. (1997). The relationship between tourism education and the tourism industry: implications for tourism education. *Tourism Recreation Research*, 22(1), 34-47. doi:10.1080/02508281.1997.11014784
- Cömert, M. (2014). Turizm eğitimi alan öğrencilerin sektörde çalışmak istedikleri alanlar ve sektördeki istihdamda cinsiyet ayrımcılığıyla ilgili düşünceleri. *Gazi Üniversitesi Turizm Fakültesi Dergisi*, 1, 50-62.
- Çeken, H. ve Erdem, B. (2003). Turizm sektörünün istihdam yaratmadaki etkisi. *İş, Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, 5(1).
- Çeşmeci, N., Çalışkan, N. ve Özsoy, A. (2020). Turizm rehberliği öğrencilerinin bireysel kariyer hedefleri ve mesleğe yönelik tutumları. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 8(2), 852-869. doi:10.21325/jotags.2020.584
- Çetin, A., Ceylan, S. ve Özdiçiner, N. S. (2019). Turizm eğitimi alan önlisans öğrencilerinin sektöre yönelik meslek algıları: Pamukkale Üniversitesi Örneği. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 11(18), 1970-1995. doi: 10.26466/opus.554480
- Echtner, C. M. ve Jamal, T. B. (1997). The disciplinary dilemma oftourism studies. *Annals of Tourism Research*, 24(4), 868-883. doi:10.1016/S0160-7383(97)00060-1
- Fletcher, J., Fyall, A., Gilbert, D. ve Wanhill, S. (2013). *Tourism: Principles and practice* (5. baskı). Pearson.
- Jafari, J. ve Ritchie, J. R. (1981). Toward a framework for tourism education. *Annals of Tourism Research*, 8(1), 13-34. doi:10.1016/0160-7383(81)90065-7
- Jenkins, C. L. (1997). Tourism Educational Systems, Institutions and Curricula: Standardisations and Certification. *Human Capital in the Tourism Industry of the 21st Century* (s. 215-221). Madrid, Spain: The World Tourism Organization.

- Jenkins, A.K. (2001). Making a career of it? Hospitality students' future perspectives: an AngloDutch study, *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 13(1), 13-20. doi:10.1108/09596110110365599
- Kaya, S., Oğuz, Y. E. ve Yılmaz, V. (2020). turizm öğrencilerinin turizm sektörüne yönelik algılarının sektörde kalma niyetlerine etkisi: esogü turizm fakültesi örneği. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(1), 1-19. doi:10.17494/ogusbd.763340
- Kızılırmak, İ. (2000). Meslek yüksek okulları turizm ve otelcilik programlarının günümüz turizm sektörünün beklentileri doğrultusunda değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi* (147), 54-60.
- Koçak, Y., Hazarhun, E. ve Enser, İ. (2019). Üniversite Öğrencilerinin Zorunlu Staj Tecrübeleri ve Turizm Kariyerine Bakış Açıları. *Gastroia: Journal of Gastronomy and Travel Research*, 3(4), 702-722. doi:10.32958/gastoria.587278
- Köşker, H. ve Unur, K. (2017). Turizm lisans öğrencilerinin turizm sektöründe çalışma eğilimleri üzerine bir araştırma. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 14(2), 126-141. doi:10.24010/soid.335098
- Kuşlivan, S. ve Kuşlivan, Z. (2000). Perceptions and attitudes of undergraduate tourism students towards working in the tourism industry in Turkey. *Tourism Management*, 21(3), 251-269. doi:10.1016/S0261-5177(99)00057-6
- Lu, T., ve Adler, H. (2009). Career goals and expectations of hospitality and tourism students in China, *Journal of Teaching in Travel & Tourism*, 9(1-2), 63-80. doi:10.1080/15313220903041972
- Lyons, K. (2010). Room to Move? The challenges of career mobility for tourism education. *Journal of Hospitality & Tourism Education*, 22(2), 51-55. doi:10.1080/10963758.2010.10696976
- Mısırlı, İ. (2002). Turizm sektöründe meslek standartları ve mesleki belgelendirme sistemi (Sertifikasyon). *Anatolia Turizm Araştırma Dergisi*, 13(1), 39-55.
- Olalı, H. (1982). *Turizm Politikası ve Planlaması*. Ege Üniversitesi.
- Pelit, E. ve Öztürk, Y. (2010). Kariyer tercihinde kişisel değişkenlerin rolü: turizm ve öğretmenlik eğitimi alan öğrenciler üzerinde bir araştırma. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(17), 207-234.
- Richardson, S. (2008). Undergraduate tourism and hospitality students attitudes toward a career in the industry: a preliminary investigation. *Journal of Teaching in Travel & Tourism*, 8(1), 13-46. doi:10.1080/15313220802410112
- Richardson, S. (2009). Undergraduates' perceptions of tourism and hospitality as a career choice. *International Journal of Hospitality Management*, 28(3), 382-388. doi:10.1016/j.ijhm.2008.10.006
- Richardson, S. ve Butler, G. (2012). Attitudes of Malaysian tourism and hospitality students' towards a career in the industry. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 17(3), 262-276. doi:10.1080/10941665.2011.625430
- Sarıışık, M. (2007). Turizm sektöründe meslek sahibi olmaya yönelen etkenler: meslek yüksekokulu öğrencilerine yönelik bir çalışma. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 18(2), 143-160.
- Seymen, O., Bolat, T., Bolat, O. İ. ve Kinter, O. (2017). turizm sektöründe çalışma koşulları algısı, hizmet verme yatkınlığı ve mesleki yabancılaşma ilişkisi: turizm eğitimi alan öğrenciler açısından bir değerlendirme. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(3), 401-430.
- Şencan, H. (2005). *Sosyal ve Davranışsal Ölçümlerde Güvenilirlik ve Geçerlilik*. Seçkin Yayıncılık.
- Temizkan, S. P., Ceviz, C. ve Cankul, D. (2019). Turizm eğitimi lisans mezunları ve istihdam durumları. *Gastroia: Journal of Gastronomy and Travel Research*, 3(3), 437-461. doi:10.32958/gastoria.556416

- Tezcan, M. (1996). *Eğitim Sosyolojisi*. Feryal Matbaası.
- Türkay, O. ve Eryılmaz, B. (2010). Kariyer değerleri ve kariyer yolu tercihleri ilişkisi: Türk turizm sektöründen örnekler. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (İLKE)*(24), 179-200.
- Türker, N., Uçar, M. ve Ateş, M. A. (2016). Turizm eğitimi alan öğrencilerin turizm sektörü algıları: Karabük Üniversitesi öğrencileri üzerine bir araştırma. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 311-333.
- TÜROFED. (2019). *Türkiye Otelciler Federasyonu Turizm Raporu*. Türkiye Otelciler Federasyonu.
- Ulama, Ş., Batman, O., ve Ulama, H. (2015). Lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin kariyer algılamalarına yönelik bir araştırma: Sakarya Üniversitesi örneği. *Bartın Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 6(12), 339-366.
- Ural, A. ve Kılıç, İ. (2013). *Bilimsel araştırma süreci ve SPSS ile veri analizi* (4. Baskı). Detay Yayıncılık.
- Üngören, E. ve Ehtiyar, R. (2009). Türk ve Alman öğrencilerin umutsuzluk düzeylerinin karşılaştırılması ve umutsuzluk düzeylerini etkileyen faktörlerin belirlenmesi: turizm eğitimi alan öğrenciler üzerinde bir araştırma. *Journal of Yasar University*, 4(14), 2093-2127.
- Ünlüönen, K. (2000). Turizm işletmeciliği öğretmenlik programlarının öğrenci beklentileri ve algılamaları açısından değerlendirilmesi. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi* (3), 218-238.
- Ünlüönen, K. ve Boylu, Y. (2005). Türkiye’de yükseköğretim düzeyinde turizm eğitimindeki gelişmelerin değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(12), 11 - 32.
- Üzümcü, T. P., Alyakut, Ö. ve Günsel, A. (2018). Turizm eğitimi alan öğrencilerin, mesleğin geleceğine ilişkin bakış açıları. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(33), 179-199.
- Wan , Y. K. ve Kong, W. H. (2012). Career perceptionsof heritage management studies: a case study of undergraduates in Macao. *Journal of Hospitality & Tourism Education*, 24(1), 5-15. doi:10.1080/10963758.2012.10696657
- Wan, Y. K., Wong, I. A. ve Kong, W. H. (2014). Student career prospect and industry commitment: The roles of industry attitude, perceived social status, and salary expectations. *Tourism Management*, 40, 1-14. doi: 10.1016/j.tourman.2013.05.004
- Yanardağ, M. Ö. ve Avcı, M. (2012). Turizm Sektöründe İstihdam Sorunları: Marmaris, Fethiye, Bodrum İlçeleri Üzerine Ampirik Bir İnceleme, *Ege Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 3(2), 39-62.
- Zubaidah, M. A. T., Norhafizah, B., Norhidayah, M. W., Anderson, A. N., Najua, M. A., Norfadzliana, G, ve Siti, A. A. T., (2016). Graduates: Perception on the factors affecting commitment to pursue career in the hospitality industry. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 224, 416-420. doi:10.1016/j.sbspro.2016.05.410